

HALADÁS

Hirdetések díja :
4 hasábos petsor 5 kr.
Nyilttérben . . . 20 kr.
Bélyegdíj egyes hir-
detésnél . . . 30 kr.

Előfizetési feltételek:
Egész évre 4 frt. — kr.
Félévre . . . " — "
Negyedévre 1 " — "
Egyes szám 10 kr.

Politikai, társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda: Könyv- és papírhatalm. részét illető közlemények küldendők.	Megjelen: Heti- és Szombaton.	Kéziratok: Vissza nem adtatnak.	Kiadóhivatal: VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű pénz- hirdetések és reklamatok ide intézendők.
---	----------------------------------	------------------------------------	---

A román kérdés.

A szebeni nemzetiségi gyűlés és a helyben tartott ellenzéki program beszéd adott okot arra, hogy e lapokban szellőztessük a román kérdést.

E kérdéssel ép maguk a románok nincsenek tisztában. Kitérnek az előzőről abból, hogy pártgyűlekezeteket tartanak, a melylyel józan felfogás szerint elérni semmit sem lehet, másodsor pedig abból, hogy passivitást határoztak el.

Ki hiheti azt, hogy passivitással, azaz tétlen szemlélődéssel valamin segíteni, valamit elérni, nyerni lehet? Nem képtelenség-e az?

A passivitásban politika sincs, mert a politika mozgást, életet, tetterőt, cselekvést tételez fel.

A passivitas: betegség következménye. Hosszú passivitas következménye pedig halál. Ha így tart tovább a román nemzet betegsége, egyszer csak azon látja magát, hogy semmit sem tartanak reá, hogy föladták, hogy holtnak tekintik, hogy politikailag meghalt.

A passivitásban a román nemzet ma hasonló azon utashoz, ki a pusztában egy gyümölcsös fát talál. Nagyon éhezett, de azért nem ment fel a gyümölcs után hanem lehevert a fá árnyékába s nézte várta míg a gyümölcs lehull. Időközben elis aludt. Ezalatt eljöttek a madarak és szépen minden gyümölcsöt feletek. Midőn az utas felébredt nem látott már egy gyümölcsöt sem, holmi maradék volt ugyan egy ágon, utánna felakart mászni, de már nem volt ereje hozzá s éhen halt meg.

A nagy-szebeni román gyűlés 33 szavazattal 25 ellen passivitást határozott. A mi nem azt jelenti, hogy a román nemzet értelmisége

nyilatkozott, hanem csak azt, hogy 58 összegyűlt román között nyolccal több volt a daczos, jobban mondva nyolccal több volt a tünnető, kiknek tetszik az, ha róluk beszélnek és kik hiszik azt, hogy félnek tőlük.

De e gyűlésnek semmi jogsultsága sincs megkötni egy nemzetet, mert nem ennek képviselőiben, nem ennek akarata, kívánsága s utasítása szerint intézkedett.

Határozottan mondhatni ezt, mert először a nemzet legnagyobb része nem küldött képviselőt, a mely rész pedig küldött, az nem egy határozott irányban nem egy elv megszabásával tette ezt, hanem küldte, hogy tegyen a mit akar. Híven képviselő pedig nem képviselheti másnak érzelmét, óhaját, csak a magáét.

A nem küldők közt van például Gyula-Fehérvár is. Megkérdezett e városunk román polgársága, hogy mit akar? képvisel-e valaki akarataikat? Bizonyára nem. Mertha egy kettő tán megis bizott valakit Szebenben, — ezt nem tehetta a helybeli románok nevében s ha merészelte volna tenni, akkor sincs értelme, mert hát a helyettes képviselő azt se tudhatta, hogy voltaképen mire bizták meg aktivitásra vagy passivitásra?

A szebeni 33 passivista nézete, határozata senkit sem kötelez — arra, hogy ne éljen legszebb polgári jóvával: a választásbani részvételével.

Úgy képzelem ezt a 33 passivistát mint azt az embert ki házába be akar menni, de a kapu be van csukva, Emberünknek két zsebe van, az egyiket kikeresi, abban nincs a kulcs. Hihetőleg elveszett. Emberünk nem megy a lakatoshoz kulcsot csináltatni, hanem vár a kapu előtt míg egy lakatos elő-

megy. Sokaig vár, vár, a lakatos nem jön, újra vár, de azért a másik zsebet, hol a kulcs tán rejtve van nem kutatja ki.

A 33 román elakarja érni kívánságát, be akar jutni a boldogság lakába, megnézi az egyik zsebet, ez passivitással van tele, ebben nem leli a kulcsot. Leül és várja a megváltót, a helytet, hogy a másik zsebben: az aktivitásban megkeresné a dolog nyitját, a kulcsot!

Tekintve a dolgok állását felhívjuk román polgártársainkat, ne hagyják magukat félrevezettetni és saját érdekükben vegyenek részt a szavazásban.

Szavazatukat pedig bátran adhatják a szabadelvű pártnak, mert ezen pártban vannak legjobb barátai. Ezen pártban vannak azok, kik egyenjogításuk mellett küzdöttek a múltban s értők mint közös hazafiakért, ép mint önmagukért küzdenek ezentúl is.

Ez nem is lehet másképp, mert érdekeink közösek.

Ellenvetették az ellenzék részéről, hogy Romániáért, a fajronokért a kormány mit sem tett. Ez a maga alapjára vezetendő vissza.

Hazánk kormánya nem tehetett semmit mert az idegen országban tenni valója nincs, s bele nem avatkozhatik, ha fel nem kéretik. Románia részéről pedig csak a muszka csalárdság, a muszka hitzegés után történt közeledés; a háború után pedig kormányunk igen is segítségére volt Romániának a mennyire csak lehetett. Románia függetlenített s ezt kormányunk befolyása folytán érte el Berlinben.

Romániával egy kitörendő háborúban karöltve járandunk el. Romániában mindenki érzi és tudja ezt, ott jó barátaink vannak s fur-

csa lenne, ha ide haza, a miéink ellenségeink lennének!

Mi nem hisszük ezt, sőt reméljük, hogy egy pár ábrándozót kivéve velünk fognak mind szavazni.

Az úrnánál mint igaz barátok fogunk egymással kezét szorítani. Jöjjenek hát minél többen, jöjjenek mind, hogy lássák együtt mennyit végezhettünk! Éljenek a szabadelvű activisták!

Borsszemek

Holmi Feketevárról.

II. József alatt elvileg kimondatott, hogy minden helységnek egy neve, minden honpolgárnak pedig két neve, egy vezeték és egy keresztnéve kell, hogy legyen. Az elv fejedelmi parancs lett és szigorúan keresztülvitetett. Boldog emlékü komiszáriusok járták be az országot s hivatalosan kereszteltek illetőleg vezetékneveztek. Legtöbb keresztelés esett meg a felvidéken. A tótok rendszeren csak egy nevet használtak például, Jánó, Misó.

Jánó és Misó fivérek voltak. A Jánó fiát hívták Misónak a Misó fiát hívták Jánónak. Most ha Jánó apának több fia volt akkor az elsőt ugyan Misónak hívták, de a másikat már így hívták: Jánónak Misó után született fia Jánó, a harmadikat meg így neveztek: Jánónak Misó és Jánó fia utáni fia Misó. Ha ennek az utóbbinak is fia született ezt már így hívták: Óreg Jánónak Misó és Jánó fia utáni Misó fiának Jánó nevű fia. Most már tessék a legidősebb Misó unokáját is így hívni: Óreg Misónak Jánó és Misó utáni Jánó fiának Misó fia.

Azonban mind Jánónak Misó és Jánó utáni Misó fiától Jánónak, — mind Misónak Jánó és Misó utáni Jánó fiától Misónak, egy — egy öccse született, és ez a két másodszülött unoka megházasodott és pedig vice versa egymásnak a hugát vették el, mely ház-

TÁRCZA.

„Vivere me dices.”

Oly soká hogy rab valál,
Szálj, repülj te kis madár!
Büzhödt lég, roncsoit falak, —
Bennök én nem tartalak.
Messze, messze innen el
Repless szép hazám felé,
Halló urad kér, esdekel,
Azt ha szárnyad fölfele —
S alud szől, zengedez:
„Vivere me dices!”

Nyitva aító, ablakok,
De még mind urad vagyok.
Mint dühöngnek a szelek,
Még el nem eresztetek.
Hallga, egy két percre még,
Várakozzál csendesen, —
Mindenem sajogva ég,
Megigéred azt nekem,
Dalod hű tiszta lesz:
„Vivere me dices!”

Túl hegyen, túl völgyeken,
Ott vagyon hazám nekem, —
Ne szálj jobbra, balra, csak
Ép a merre tartalak.
Kisded lakban édesen
Há szerelnem ott lakik,
Hogy riasztva ne legyen
Szálj halkán a pitvarig,
Zengj, zengj s ha kézbe vesz.
„Vivere me dices!”

Többet is kíván talán.
Es faggat, könyörg a lány,
Zengd csak ismételve még,
Tiszta szívnek ez elég.
Es ne tudja bánatom,
Csak magamra szenvedek
Ót én meg nem csalhatom,
Ennyit küldhetek veled:
Légy hozzá hiv, kegyes,
„Vivere me dices!”

Ha küldöd felelve rég,
Lelkén más szerelme ég. —
Némulj el, — dalod szegény,
Üdvét ne zavarjam én.
Hadd . . . de ah nem, nem lehet
Hallgatnod már nem szabad,
Mégöl az emlékezet,
Ir, remény zengő szavad;
Térisd emlékihez:
„Vivere me dices!”

Es ha minden hasztalan,
Szive, lelke zárva van:
Térj le a hegy oldalán
Ott lakik, vár jó anyám.
Ó megérti éneked,
Tudja: mit nem mond szavad, —
Mert őrzöm keservemet,
Mert féltem fájdalomat,
Izenetem csak ez:
„Vivere me dices!”

Rajólti József.

A kik hiven szeretnek.

Elbeszélés.

Irta: Kádbéó Ferencz.

Folytatás.

VI.

Otthon

Az ifju belépett. —
Az pedig, ki pár perc után a szobába lépett Kata nagy megütközésére nem úrnője, hanem a férje volt. —

A komorna eléje lépett, s felöltöjt, fővegét elvette.

E perc alatt kész volt a felelettel ha úrnője után tételnék kérdés. — Ágost kérdőleg nézett szét. — Két hét óta nem volt hon, s nejt nem látva — ez rossz benyomást tett reá; majd kérdőleg fordult Katához:

— Ágnes hol van? —
— Asszonyom a színházba ment. —
— A színházba? —
— Igen Úram! —
— Kivel? —

Erre nem volt elkészülve a hűséges leány, s pár pillanat kellett, míg jóra való gondolata támadott —

— Azt nem tudom úram, én nem valék hon, midőneltváozott; de a szakácsné mvdná, hogy midőn a lépcsőn leha-

ladt, úgy nyilatkozott, — hogy színházba megy. —

— S mit játszanak ma? —

Katalin a kandalló mellett függő szinlap csomagra nézett, s majd szolt:

— A Tévedt nőt! —

Ágost fölkapta fejét, mint kit érzékeny szurás ért, s ránézett Katalinra. —

Azt hitte gúnyolodik. —

Ez pedig némán, csendesen, búshalvány arzzal állt ott, mint élő szenvedés.

Csend lett. —

A két alak, kik közül egyik oly alyas módon csalta meg szerelmében a másikat, — s emez, ki oly nemesen szeretett, — sokáig hallgatagon hagyták elszállni a perceket. —

Kün, a már egészen elsötétült utcán még mindig nyargalt, tombolt a vihar, meg megrázva tovarohantában az ablakokat, míg a sűrűen aláhulló hóhelyek csak sárosabbá tették az amúgy is elhagyott utcákat. —

Benn pedig nyomasztó csend honolt.

Ágost elérkezettnek látta a percet, melyben Katinkával végre beszélnie, s a dolgot végleg elintéznie és őt háza elhagyására kell bírnia, míg Katinka szorongva tartott ennek bekövetkezésétől — nehogy az ifju, kit elrejtett a titoknak nyomára jöjjön. —

ságokból származott két fű egyiket Jánosnak a másikat Misónak keresztelék.

Ha most megmondja nekem valaki, hogy melyik a János és melyik a Misó, annak én adok egy mylares flórt! Tessék pályáznia. Határidő Augustus hó 5 ik napja.

Igy áll a dolog az atyafiságos párttal is. Például: X-nek ehez a párthoz kell tartoznia mert az ő nagyapja unokatestvérének neje: anyja azon ferfiának kinek unokája sógorában áll a jelölt nagybátya sógorának nagynénjével és még azért is ide kell tartoznia, mert az ő atyja unokanővérének férje: öcsese annak a ki elvette azon nőt, kinek atyja mostha nagybátyja a pártvezér sógorának. Tessék már most követelni, hogy ő ne legyen az ő dédnagybátyja hugától származó nagyatyának unokájával egy pártban, hisz ha jól vesszük ez unoka a jelölt de egyszersmind ő is az. Ergó ő a saját, maga pártjához tartozik.

A ki pedig kimutatja az ép említettben a kibonyolításra szükséges sorrendet, az kap egy szabad menetjegyet a legközelebbi ujjra megrendőrkapitányozandó kiránduláshoz.

A kirándulások után jön a kiábrándulás. Egy főrendmesterre valaki azt mondá: „Der Wahn ist kurz, die Reu' ist lang“. Egy más valaki ezt magyarul akarván mondani, így fordította le: „A zalatnai út rövid, a hat év igen hosszú!“

Rossz nyelvek! rosszak a nyelvek! A nyelvsek rosszak! De a legrosszabb nyelvsek rosszak is rosszak az, ki nem a nyelvét használja, hanem a kezét arra, hogy lerántsa az embert hivatalos jelentéssel. Ez az irott lerántási mód már azért is bosszantó, mert az ember azt se látja mely oldalról rántják le s azt se tudja mikor? Így is van mentő mód! Nem féltém én Hiont! Kivágjuk mi még magunk.

De különben is, én valóban nem tudom mit akarnak a rossz nyelvek velem! Hisz mit tett? Semmit! Avagy hallotta őt valaki ágitálni? úgy-e nem? Hát tett cselekedett valamit? Bizonyosan nem. Habár tény is, de még sem beszámítható cselekedet az, ha az ember kocsira ül. Az ülés: nyugalom, ergo semmitetés, a ki pedig ezt teszi az voltaképp semmit sem tesz.

Az egész ártatlan dolog. Egy semmittevés van csak a miért szó lehet. Ugyanis nem tett semmit arra, hogy szabadságot kapjon a hivatalos felsőbbeségtől.

Végre Agost törte meg a csendet, ily szavakkal lépe a komornához:

— Katalin! ez az első eset, mióta ön házamnál van, melyben alkalmam van ügyünket megbeszélni kegyeddél! Engedje meg tehát, hogy fel használjam a perczeket

Itt meg állt; látszott rajta, hogy nagyon keresi gondolataihoz a szavakat.

Katinka szorongva nézett szét, — majd az ajtóra, majd az órára nézett, s halkán fohászzkodott úrnője megérkezéséért; ez lévén egyedül azon eset, mely Lázárfit a beszédben akadályozhatja. —

Katinka minden áron el akartatni tőlőni József előtt csábítója nevét; de ez már késő volt. — Az ifjú az első szavakra figyelni kezdett már, s Ágnes csak nem jött. —

— Ön nem figyel rám! — szolt Agost midőn a komornának tévedező tekintetét észre vévte. —

— Figyelek. — felelt ez tompa hangon, — de nem értem, mi elintézője lehet önnek úram velem. —

— Még kérdeheti azt kegyed! — fakadt ki alpátoszával a csábító. — Hát nem én valék-e, ki elvettem nyugalmát; nem én valék-e ki megöltem nevét, becsületét s aztán elhagytam őnt a szégyenben, gyalázatban? . . . Oh! én érzem, mit önnek szemben elkövettem, s higgyjenekem:

És kérem ez is ép annyi mint semmi. Kérjen szabadságot? Puff neki! Mintha nem beszélne ma az egész világ szabadságról! Különösen a választások előtt telve vannak a beszédek, telve van a lég szabadsággal. Kitehet róla, ha őt is meglepte a szabadság érzete oly rohamosan, hogy nem szeabakozhatott!

Úraim! Engedjék el neki e kis szabadságot! Jót állok érte, hogy többet nem teszi!

A kioszk termében programbeszéd tartatott. A borsszemekben már egyszer elmondattott, hogy a kioszk nagy terme ingadázó, roskatag s bedőléssel fenyeget. Mondtuk tehát, hogy nem épületes dolog ily helyeken összegyűlni. Végzetserűen baljóslatú hely ez, óva intjük a választókat, s pedig felebaráti érzelemből, nem politikai szeretetből, mert ez utóbbi alapján ép azt kellene kívánunk, hogy ellenfeleink oda menjenek, — mert megeshetik hogy egy csapásra — egy tetőcsapásra megmenekedhetni tőlük.

Mi ezt igaz lélekkel mondva nem óhajtjuk, mert akkor unalmas lenne a választási küzdelem és a végén nem lenne kívül érzékeny kibékülést tartani!

Éljenek tehát ellenfeleink!

Igy lehet mindent igazolni, — éljen a logika!

Térjünk vissza a felvidékhez és lépünk a tótokra, azaz térjünk a tótokhoz és lépünk a felvidékre.

A mint említettük a vezetéknevével való keresztelés a felvidéken nagyban folyt. Házról házra jártak a biztosak s adták a nevet és szigorú parancs mellett azt viselni kellett. Természetesen a szép nevekből hamar kifogytak, a tót szótár úgy is nem valami gazdag. Adtak tehát nevet a véletlen szerint.

A községbe bejött a főbiztos. Az első tót gazdát elnevezte Atyának, a másodikat Fiunak a harmadikat Szentléleknek Természetesen a negyedik neve lett: Ámen.

Mikor ez a négy szomszéd együtt volt akkor azt kiáltották utánna: a „keresztvetés“ stál, a keresztvetés ül.

Egy másik tót atyafi épen sepréssel volt elfoglalva; midőn a bizottság megjelent az ajtóban a szemetet ép orruk elé dobta. Elnevezték ezt: Kisöprő úrnak, vejét Lapátnak, sógorát Vasvillának, az özvegy sógorasszonyt meg Melegágnak.

Egy másik falubelit ép a felesége deklaráta egy laskanyujtóval. Elnevezték a férjet: Papusznak, a szomszédot Harisnyának, a harmadikat Szoknyának s így tovább, úgy hogy az egész uteza kitett egy tótasszonyi öltözetet. Ezek szerint ha az uteza felső végéből egy asszony elment azon uteza alsó részében lakó barátjához, azt így mondták ki: Elementa „Fej“ e a „Sarká“-hoz.

Ütközben ezen asszony jobbra balra elhagyta a Nyakkendőt, Pruszlit, Kötényt Szoknyát, Inget, Harisnyát. —

— Most kérdés: *hogyan jelent meg barátjának?*

Ha ma egy ilyen Keresztelő Biztos jönne városunkba azt elnevezné: „Választóváros“-nak!

Két hó óta ki nem jövünk a választásból, a miért legkevésbé sem haragszunk a vendéglősök, cigányok, fiakkerekek, meg a szüreti napokat élő kortesek!

A kortesekről legközelebb megemlékezünk addig azt mondjuk nekik: Vitézlő úraim csak előre! Vigyáznia kell a lábára, hogy baja ne legyen az orrnak!

Robilárd József
hites bíráló

Tisza László

beszámoló beszéde Tordán

Tisztelt választóim, szeretett barátim!

Kevés országgyűlésnek jutott osztályrészül az, hogy annyi életbevágó fontos ügyet intézzen el, mennyit az 1875-8-ikának kellett ellátni, s oly kérdéseket fejtsen meg, mint ez, melyek eldöntése, nemcsak Szent István birodalma önhatalmi határozásától, de a monarchia másik államának beleegyezésétől is függött: melyeket elintézni tehát, csakis egyezkedés, közegyezés útján lehetett törvényeink értelmében, melyeknek rendezésére az egyetlen út, csakis az alkudozás útja volt.

Kevés országgyűlésnek jósoltak bölcsejénél annyi jót, annyi dícsőséget, mannyit az elmúltnak jósoltak a szabadelvű pártoknak a nemzeti érettséget oly fényesen bizonyító fusiója által keltett önértzet, talán némi önhiúság által elragadtatva; de aztán kevés országgyűlés működését ítélték meg a pártéletnek alatta történt sajnós, de megfoghatlan elmérgesedése folytán, oly tévesen s igaztalanul mint épen az 1875-8-ikét. Igaz hogy ez nem teljesítette, mert nem teljesítette a legmérsékeltetlenek sem minden bafatni jogos óhaját, de ha ezt nem tagadjuk is, ne feledjük el működése

megítélésénél az igazság kedvéért felemlíteni azt sem, mennyire súlyosította a felelősséget mennyir megbénította a belügyi reformok érdekében működhetést a fennebbiek kivül, a keleti háboru bizonyalma is, mely többek közt az ipar, kereskedelem fejlődését, az anyagi felüdülést is lehetetlenné tette. S mind e mellett képtelenség tagadni, hogy több rég várt és hasznos belügyi törvényeket is hoztunk. Ezek t. halgatóim előtt ismeretek lévén, mellettük soká nem időzöm; lehetetlen azonban legalább névleg ki nem emelnem néhányat; pl. „a büntető törvénykönyvet“, mely sok évtizedi küzdelem után az igaz, de ezen törvényhozási időszak alatt, Európának feltünő tökélyvel, alkotott meg; a kisebb polgári peres ügyekben való eljárás hozott törvényt, az annyi nehézséget okozott Királyföldnek rendezését, a törvényhatóságok határainak legégetőbb kiigazítását, a képviselőválasztási kerületek új rendezését, a közigazgatási bizottságoknak, ezen régi alapon szervezett, s magukat a gyakorlati életben ép azért oly hasznosoknak bebizonyított, adminisztratív szerveknek felállítását, melyek helyre állították az érintkezést a közigazgatás különböző ágai közt, s lehetővé teszik azok együttes összehangzó működését, a magyar keleti vaspályának az állam általi megvételét, s ügyeinek oly módon rendezését, hogy az állam a társulatnak minden törvényben gyökerező kötelezettségeit, így a Torda gyéresi szárnyvonal kiépítését is magára vette a gazda, eszléd és napzámos közt viszonnyt szervez, az egészségügy, a végrendeletek, stb. külkellékeit szabályozó a gyámi hatásról szóló törvényt, s több másokat, melyeknek hazánk beléltre való áldados hatását, csakis az elfogultság vonhatná kétségbe.

Már csak ezek meghozatala is felmentené az országgyűlést a semmittevésnek, s meddőségnek annyiszor hangoztatott vádjá alól, ha nem ezen országgyűlés intézte volna is el a váms- és bankügyet, létesítette volna az egész kiegyezést összesen 9 törv. ezikkben.

Igaz, hogy némelyek azt állítják, miszerint jobb lett volna inkább semmit sem csinálnia, mint ezeket s épen ezekért a kiegyezési törvényekért vadolják a kormányt s a szabadelvű pártot legkeserűbben és legtöb bet, de ha közelebbről vizsgáljuk a dolgot, igénytelen, es erős meggyőződés szerint, ezen szemrehányás alaptalansága kitünik, s ki hogy, az vagy szakismeretlen eszlódás, vagy önző eszlóvágyásból eredhet csak.

Huzzunk elfogulatlanul párhuzamot

most oda adnám lelkeimet, ha jóvá tudnám tenni azt! —

(Folyt. köv.)

A HOLT VENDEG.

(Zsokke H. után ford. Rajner Ferencz.)

(Folyt.)

A kapitány nedves szemekkel válaszolt: „Köszönöm, mit sem kívánok többé.“

„Éjné gondolkojon csak meg; egy év hosszú s így nem hamar lesz ily jó alkalma.“ fagg tta az öreg.

„Igy hát engedje meg atyuskám, hogy egy szívélyes hála csöket adjak önnek“ szolt Waldrich.

„Nó fizekő! ezt ugyan szívesen megkapod!“ kiáltta az öreg, s mindketten felugorva üléseikről egymás nyakába borultak. — Mély csend uralkodott. — A férfiak meghatottsága átszállt a többiekre is.

De Bantes papa leghamarabb szedte össze magát s törte meg a csendet; „Elég volt már a bohoskodás, beszéljünk komolyabban!“ Erre felelemel poharrát s parancsolá, hogy mindnyájan töltsenek, aztán Waldrichel kocsitva folytatá: „A hól a férfú van, ott asszonyinak sem szabad hiányoznia, annál kevésbé szabad

ott hól kapitány van, hiányoznia a kapitányának. — Éljen, viruljon s több efféle tehát sokáig!“

Waldrich mosolygott.

„Legyen szelid, jó és házias!“ szolt Bantes asszony. —

„Mint kegyed, mama!“ viszonzá Waldrich.

„S a legkedvesebb a föld hátán!“ vágott közbe Ferike.

„Miként kegyed kisasszony!“ sietett felelni Waldrich, mire Ferike újjával hamisan megfenyegette őt szolt: „A születésnap hercegtől sokat el kell tünni, a mit máskor büntetéssel viszonzozna az ember.

A könyvvívó, pénztárnok, felügyelő és az öreg írrok, kik az asztalnál ültek volt, megtették apró megjegyzéseiket. — Szerintök Waldrich nem érté el az öreg azon merész ígérését, hogy bármint is kér meg lesz adva. — Hogy továbbá rögtön ezek úrn a kapitányné egészségére történt ivás által az öreg ur eléggé elárlulta szándékát.

„S én azt hiszem — mondá a felkeléskor lassan a felügyelő a pénztárnoknak, — hogy helyesen is van tervezve. — Mit gondolsz? nem lesz-e ügyes pár belőlük? „Én borzadok. — Nem tudom miért, a holt vendég jút eszembe.“ viszonzá a pénztárnok.

Elkezdött végre a sok-adás ünnepélyessége. — Reandre közeledtek Waldrich hoz. — Midőn a sor Ferikére jött, elfogulatlan udvariassággal közeledett az ifjú pár s megcsókolták egymást. — Miközben azonban az első csók elesattant, szemek eszlódatos kifejezésű tekintettel találkoztak, mint kik váratlanul régi jó barátoknak ismerik fel egymást. — Mindketten — szemeket egymásra függesztve — halgattak, majdon mintegy önkénytelenül meghajták fejüket s ajkaik újból forró csókban olvadtak össze. — Nem tudom észre vette-e valaki ez ismétlést, de annyit tudok, hogy Bantes asszony szerényen süté le szemét újjának gyémánt gyűrűjére. — Waldrich pedig azután megcsókoltá magát a többi férfiktól is de nem ismételtette egyikkel sem. — Ferike csókján kívül mást nem érzett s pár pillanatra összeszorult kebele. Ferike szintén zavart arecal ment az ablakhoz, mintha valami baja lenne. —

Az újból kitörő jó kedv azonban, mindezt feledteté. — Két fogat állott a ház elé s a család kikocsikázott szabadban töltendő a kellemes délutánt. —

Ismét születésnap.

A következő napon már minden a régi kerékvasban ha'adt.

Az újdonsült kapitányuk új hivatala sok teendő adott. — Elődjével a száma-

legalább ezen ügyek egyrészenek a multban, s jelenben illetőleg jövőbeni állása közt, s ki fog derülni t. választóim előtt is fentebbi állításon igazsága.

A szabadalmazott osztrák bank 1867-ig, minden törvényesítés nélkül, terjesztette ki működését Magyarországra, s azóta is oly mértékben részesítette hazánkat hitelben csak, a mint azt saját kénye sa miénkel sokszor ellenkező érdeke épen magával hozta. Jövőben hazánk törvényhozásának hozzájárultával létesített osztrák-magyar bank meghatározott mennyiségű dotatióval állandó itt anyagi igényeinek kielégítésére, s meghatározott 50 millió dotatio, mely az ország különböző részeiben megszorított fiókok által lesz hitelgénylőnek hozzáférhető téve nem csak mint minimum van felállítva, mely ha azt igényeink követelik, emelhető. de törvényesen köteleztetik a banktársulat arra is, hogy a Magyarország számára, a banktörvényben kijelölt összeget máshol semmi szín alatt ne értékesíthesse, mely határozat nagy, mondhatnám döntő horderejét itt hosszasan magyarázni sértésnek tartanám.

Igaz, hogy mind ez nem független magyar bank, mi ideálként talán mindnyájunk szeme előtt lebegett, de mindazáltal oly intézet lesz, melynek kezelésében a magyar és osztrák törvényhozásnak és kormányának egyenmértékű befolyás és felügyelési jog adatott, s igaz az is, hogy ez ügynek csak ilyenmü elintézése által kiméltetett meg hazánk ipara, kereskedelme, sőt gazdaszata is mindazon anyagi rázkódásoktól, melyektől egy más új bank felállítása esetén, okvetlenül szenvedni kellett volna, épeé a mostani nehéz időkben, s úgy kiméltetett meg ettől, hogy a régi egybekötések megzavarása nélkül nevezetes lépés tétetvén a független nemzeti bank felé, hazánknak ahoz való elvülhetetlen joga, ujjabban is fenntartatott a boldogabb jövő kör számára.

Nem titkolom soha tisztelt választóim előtt, hogy a külön vánterületet, s az ezzel okvetlen együtt járó ipari és kereskedelmi küzdelmet a monarchia másik részével, hazánkra nézve nem hasznos de egyenesen káros intézménynek tekintetem volna. A dolognak theoriai oldaláról tehát ezuttal bővebben nem szólok, de ha megemlítem azt, hogy a vánterületben, az élet első szükségzeit képező cikkeknek vántétele, némely helyt leeresztetett, de fel nem emeltetett sehol, felhozom, hogy a felemelések, csakis a finomabb kelmék és más oly cikkeknek tette, melyeknek használatát magától bárki is, egészségi kára nélkül, megvon-

dásokat tisztába kellett hoznia és ezenkívül tábornokjainál is tisztelnie kellett, mely dolgok pár hétre igénybe vették s elvonák őt a Bantes háztól. — Mint apai házból távozott, kísérve az öregek áldásától s az egész család szerencse kívánataitól. — Ferikétől való bucsúzásának sem volt valami különösebb mozzanata, minthogy szívélyes volt s Ferike meghagyta, miszerint november tizedik i születésnapjáról Waldrichnak nem szabad hiányoznia. —

A tábornok Waldrich előtt akkép nyilatkozott, hogy Waldrich gyanítható, miszerint nem huzamos ideig fog még ezredével Herbeseimban maradhatni. — Haza érkezétekor habozás nélkül tudtúl is adá ezt a családnak. — Mindnyájan sajnálkozásukat fejezték ki azon, hogy újból el kell válniok, míg végre is csak — miként ez rendszeren történi szokott — Bantes úr igyekezett tréfás hangjával más irányt adni a kedélyeknek, mondván: De azért ugyan ne essünk kétségbe. — Előbb, utóbb úgy is mindnyájunknak más szállást jelöl ki zord hitelezőnk a vén kaszás. — Itt a földön még mindig elég közel vagyunk egymáshoz s ha erős akaratunk van, újkorunk szárnyas ördöge, a vasut hamar összehoz bennünket. — Ime azoktól az átkozott angol gyárosoktól a mértékelek választanak el s még is úgy érzem, mintha folyton nyakamon ülnek. (Folyt. köv.)

hatja, ha neki tetszik, míg a szegényebb osztály által használt szövötnéknél is tetemes a vámesőkkenés; ha emlékeztetbe hozom, hogy a finánczvámnál 30%-től vámn jövedelemben részesülünk, némely oly cikkek után, melyekből hazánk népessége 30%-nál tetemesen kevesebbet fogyaszt, ha felemlítem, hogy a vámnok megtérítése, az ugynevezett restitúció, mely eddig reánk nézve anyagilag oly sérelmes volt, jövőre kellően szabályoztatott, azt hiszem tisztelt halgatóim is elismerik, hogy a kormány, ha mindent el nem ért is, mit óhajtottunk, e tekintetben is, nevezetesen előlépést tett, hazánk anyagi felvirágzása felé, különösen ha osztrák kormányunk iránti azon teljes bizalmamat, hogy az, őszinte törekvése folytán, a most megállított független tarifát, mielőbb szerződési tarifával fogja föleserélni. (Folyt. k.)

A román trónbeszéd.

Károly fejedelem trónbeszéde, melylyel a román kamarák ez évi ülészaka július 18-dikán bezárattott, következőleg szól:

„Szenator urak! Képviselő urak! Fáradszón tevékenységük után, mely a rendes időszaknál 7 hétnapal tovább tartott, egyidőre félbe szakítják törvényhozói működéseiket.

Ezen, a legrendkívülbb időkben teljesített működésük által még egyszer bebizonyították önök alkotmányos intézményeink életrevalóságát, melyek a háboru közepette is a legkisebb fennakadás nélkül rendszeren és békésen működtek.

Szenator urak! Képviselő urak! A független Románia, az európai államok nagy családjai közé fölvetvén Romania sulyos megpróbáltatásos kon meggyeresztül.

A berlini kongresszus szem előtt tartva annak szükségességét, hogy a világnak az annyira óhajtott békét visszaadja, határozatokat hozott némely kérdések felett, melyek nagyfontosságúak ugyan az érdekelt kis államokra nézve, de melyek az európai nagy érdekekkel szemben másodrendűeknek tekintettek.

Különösen Románia van hivatva, hogy a világbékétek terhes és fájdó áldozatokat hozzon.

Ezeket enyhíthetjük, s a veszélyeket elháríthatjuk, ha át leszünk hatva apáink magaviseletétől kik csakis hazafiságuk bölcsességük és összetartásuk által voltak képesek megvédeni és megtartani az országot a legnagyobb veszedelmek közepette is.

Ismervén a hazafiságot, melytől a nemzet általában s különösen annak mandatariaiát vannak hatva, erős a meggyőződés, hogy önök nem fogják szem elől téveszteni öseik példáját, s hogy bölcsességük s hazaszeretetük eszközöket fog találni nemcsak arra, hogy a jelen nehézségek legyőztesse, de arra is, hogy a nemzetnek boldog és szép jövője biztosítsassék.

Ekkép méltó magatartással, ép oly érett, mint hazafias értelemmel sugallott határozatokkal megmutatandjuk Európának, hogy Románia többet érdemel ama nagy bíróságtól.

Nem kételkedem, hogy e bölcs és hazafias támogatást föl fogom találni önökben akkor is, midőn visszatérésük után azon helyzetben lesznek, teljesen ismerendik azokat, miket az európai kongresszus hazánkra vonatkozólag határozott.

A közel viszontlátásig tehát szenator urak, képviselő urak, Isten szent kegyelmébe ajánlom önöket.

A törvényhozó testületek ülészaka be van zárva. Carol.

POLITIKAI HIREK.

— Spanyolországban komoly-nak látszó zavargások kezdenek ismét lábra kapni, ezuttal a republikanusok részéről. A francia-spanyol határon 28 lázítot fogtak ol, köz-

tök Viraltát is, ki kataloniai mozgalom élére készült állani.

Romániában a hadsereg béke-lábrai helyezése elrendeltetett. Már 15 ezer ember szabadságot adott. Bratianu a kocsiából kiesett a sulyosan megsértette magát.

Az orosz és angol haderők Konstantinápolynál minden ellenkező hírek dacára még mindig régi állásaikban vannak, s mint Konstantinápolyból tegnapi kelettel tavirják, egyik fél sem tesz intézkedéseket a visszavonulásra.

Bosznia főpostaigazgatójává régib hír szerint Baudler Vilmos soproni postaigazgató lett volna kinevezve, ujjab hír szerint azonban e helyre Dr. Novotny pesti postaigazgató neveztetett ki.

Törökországnak négy millió fontnyi kölcsönt ígért Anglia.

Konstantinápolyban ujra összeesküvést fedeztek fel. Az összeesküvők közül 60 elfogattott köztük két tábornok.

Olaszországban nagy tüntetések voltak monarchiánk ellen. Az olasz kormány kérdést tett Andrássy-nál, hogy mit tegyen a tüntetések ellen. Andrássy azt felelte, hogy ne tegyen az olasz kormány semmit ellene. És csakugyan a közzöny lehítte a tüntetőket.

Választási mozgalmak.

A szabadelvű pártnak a helybeli izraelita község házában f. hó 21-én, tartott értekezlete fényesen sikerült és áldásteljes hatása lett. Már 6 óra előtt tömegesen jöttek az értekezletre, úgy hogy a terem zsúfolásig megtelt. Az értekezleten mint vendég megjelent és hangos éljennel fogadtattott Mélt. Zeyk József úr ki tudvalevőleg a megyei szabadelvű párt egyik elnöke s kit mért véletlenül városunkban időzött az értekezlet rendezői megjelenésre felkértek. Az értekezletet Körner József helyettes korelnök nyitotta meg, ki a célt előadván, pártelnök választására hívta fel a nagy gyűlést. Nagy lelkesültséggel egyhangulag elnök-ké kikiáltattott Rajnai Ignác ügyvéd úr, ki is éljenzés mellett elfoglalván az elnöki széket, hatalmasan csengő érczes hangjával és a nála megszokott ékeszólással üdvözlé a szabadelvűeket és élteté Br. Kemény Gábort. Szavait viharos éljenzés követe. Ezután a szabadelvű végrehajtó bizottság jegyzőjévé Grün A. Samu úr felkérte. A mintegy 120 választóra terjedő értekezlet Br. Kemény Gábort képviselőül felleltette s hozzá a bizottság által sürgönyözöttet. A szabadelvű párt ez napi diadala rögtönzött bankettel ünnepeletet meg. A „Nemzeti szálloda“ nyári helyiségében alig fért el a diszes polgárság. Láttunk több előkelő polgárt, kinek állnia kellett, helyszüke miatt, pedig az egész udvar hosszabban terített asztalok voltak. Hogy mily lelkesültség uralkodott a banketten elég lesz ha elmondom hogy toast toastot ért s ez estély legalább is 25 szónokot teremett. Ezek közül Zeyk méltóságára, Rajnai és Grün úrakra három-három, másokra két-két beszéd jutott. Az ünnepély díszét és dicsőségét Zeyk József ő méltósága képezte, ki egy rövid este alatt minyájunk szívét megnyerte s ki a lelkes polgárság visszatartóztató köréből éjfékor csak nehéz tusával és fortélylyal tudott menekülni kocsijára, melylyel az éj sötéte dacára Enyedre utazott. Ez estély sokáig emlékeztetben maradt.

Hely szüke miatt Lukács Béla úr programbeszédére ezuttal rá nem térhetünk. F. hó 24-ikén megjelent városunk-

ban Szilágyi Dezső úr s szépen tartott szónoklattal beszámolt. Beszéde mindig olyan mint egy költemény — melyben ezuttal az volt a valóság, hogy kinyilvánította, hogy Gy. Fehérvárt nem lép föl. Este a kioszkban az ellenzék hívei Szilágyi Dezső úr tiszteletére összeültek, mely alkalommal Szilágyi úr egy pohárköszöntésben Lukács Bélát ajánlotta a helybeli ellenzéknek. Erre, az ezek szerint egyedüli ellenzékjelölt úr hosszas beszédet tartott kevesek előtt.

Külömbfelék.

— Tegnap délután 4 órakor városunk felett nem kis vihar vonult el. A villám egy házat szemelt ki és beesapott Kreutler úr lakásába, melyben borzasztó és mégis szerencsétlenség nélküli rombolást vitt véghez, a mennyeiben a háziasszonyt és a szomszéd szobákban játszó gyermekeket nem bántá, csak falon, butoron pusztított. Érdekes látni a villám útját. Beesapott a kémény mellett, a padláláson át a szobába hatolt, a sarokban levő lö fegyver vasán áthaladt a fegyverágyát szétörte, innen felrohant a fali órára, tünkre tette a mutatót, innen egy vaságnak esett és a vasrészeket hét helyen nyomot hagyva a falon áttört a szabadba. Az otthon levő úrnő a nagy csapás alatt a mint mondani szokták a villám szele érintése következtében elájult s csak későn jutott eszméltre. Egy másik szobán levő játszó gyermekeket pedig oly rémületbe ejté, hogy egy óra mulva is alig tudtak hangot adni.

— A „tordai dalkör“ június 30-ára tervezett de kedvezőtlen idő miatt elmaradt dalestélyét f. hó 28-án a széchenyi ligetben, kedvezőtlen idő esetén a Casino termében fogja megtartani. —

— Romában f. hz 22-én nagy tüntetés volt monarchiánk ellen a Piazza Colonnán nagy tömeg kiáltá: Morte all' Ausztria! Halál Ausztriára! Éljen Triest!

— Halálozás Báró Rokitsansky h. orvostudor és egyetemi tanár Bécsben elhalt. Hetven éven felül élt nagy hasznára az orvosi tudománynak és enyhítésére szenvedő emberiségnek. B. p.

— A tüzoltók idei országos közgyűlése Iglón f. hó 20-án reggel nyílt meg nagy ünnepefényességgel a város díszesen fel van ékítve s a lakosok mindent elkövetnek. Kiállító cég 40 jelentkezett, képviselve van 67 tüzoltóegylet 694 tüzoltóval. A díjak 22-ikén osztatnak ki. —

— Szaszulits Vera, a hős orosz leány ujjab hírek szerint fogva van. Az orosz kormány börtönbe vetteté és ezt eltitkolando, azt híresztelte, hogy külföldre menekült. —

— Nobiling rokoni Edeling re változtatták vezetéknevüket. —

— Alsó és felső Bajom (Bázna) augustus hó 1-étől fogva a dicső szent mártóni járásbírószág területéhez csatoltatnak. —

— Nyugat-Virginiában (Amerikában) a törvénysezék 350 dollár bírságra ítélte a baltimorei vasutársulatot, mert vonatait vasárnap is engedi közlekedni. Tudvalevőleg az amerikaiak egyáltalában nagy bigottsággal ülik meg a vasárnapot a mely napon sem dolgozni, de mulatni sem szabad. —

— A német császár annyira felüdült, hogy már kikocsikázott. —

Szerkesztői izenet.

— Sz. J. úrnak: Levél elindított.

— B. D. úrnak. Epedő: meglepő közlendő.

— Hegyaljai úrnak Hegyalján. A sikerült rajz későn jött. Azóta L. L. úr határozottan kormány párti. Mit lehet közlünk belőle. Kérem jeles sorait a továbbra is.

— K. F. úrnak. A prózánál maradjunk.

— Aradon. Az arany sorokat megkaptuk. Oh szüretig még mennyi idő van! addig „hirt sem hallunk?“

— Dr. K. Vársárhely. Elveszet a kézirat?!

